

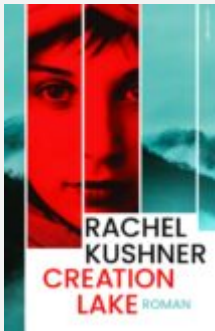
September nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

*Het **Internationaal Literatuur Festival Utrecht (ILFU)** vindt dit jaar plaats van 21 september t/m 5 oktober, en draagt het aan Marilyn Monroe ontleende motto *I am many stories*. Met dit motto wil het literatuurfestival de aandacht richten op de veelvormigheid van de mens. Te vaak reduceren mensen elkaar tot hun afkomst, of hun overtuigingen of de verhalen die ze over elkaar vertellen, maar een mens is (gelukkig) niet één enkel verhaal. Het reduceren tot één narratief en het blijven hangen in de eigen sociale bubbel werkt angst en vijandschap in de hand. Verhalen gelden vaak voor veel mensen, misschien wel iedereen, en kunnen een verbindende werking hebben en aanleiding zijn om naar jezelf, de ander en de wereld te kijken. Het festival begint op de eerste avond met het NK *Poetry Slam* en sluit inmiddels traditiegetrouw af met de **41e Nacht van de poëzie**, met in de tussentijdse dagen o.a. terugkerende activiteiten als de Utrechtse boekenmarkt op het Vredenburg (22 september), Exploring Stories, Yalfa en de Belle van Zuylen-lezing (28 september). Meer info over het festival en de agenda: <https://ilfu.com/festival>

Een aantal activiteiten uitgelicht:

– Op 23 september wordt de Amerikaanse schrijfster **Rachel Kushner** door Roos van Rijswijk geïnterviewd over haar zojuist verschenen roman **Creation Lake**. Daarin infiltrereert geheim agente Sadie in een groep milieuactivisten op het Franse platteland. Haar opdrachtgevers willen dat zij de activisten aanzet tot een opstand, maar Sadie blijkt niet immuun voor het gedachtegoed van de geestelijk leider van de groep. Spionage, filosofie en activisme komen naadloos samen in het spannende verhaal. (<https://ilfu.com/agenda/ilfu-book-talk-rachel-kushner>)

– In de serie *Film & Talk* worden verschillende literaire films vertoond, met een inleiding door een Nederlandse auteur.

24 september: **Caro Michele**, naar de gelijknamige roman-in-brieven van de Italiaanse , een van de belangrijkste naoorlogse schrijvers van Italië. Een rebelse en enige zoon uit een bourgeoisgezin verlaat Italië, voor politieke strijd elders, maar blijft corresponderen en vraagt zijn moeder om voor zijn vriendin te zorgen, die een kind van hem heeft. Het meisje weigert zich aan de normen aan te passen en zoekt contact met andere relaties van Michele, tot het bericht komt dat hij gestorven is en de baby dus ‘stamhouder’ is.

(<https://ilfu.com/agenda/film-en-talk-natalia-ginzburg-caro-michele>)

26 september: **A Descoberta do Mundo**, een documentaire uit 2022 over het leven van de Braziliaanse schrijfster **Clarice Lispector** (1920-1977). Ze is een van de meest iconische én ongrijpbare auteurs. Haar werk verkent de diepste lagen van het menselijk bewustzijn en emoties, en haar schrijfstijl is een mix van poëzie, introspectie en filosofie. In de documentaire komen vrienden en familie aan het woord, en horen we haar werk voorgedragen worden.

(<https://ilfu.com/agenda/film-en-talk-clarice-lispector-a-descoberta-do-mundo>)

30 september: **Fatema, La Sultane Inoubliable**, over **Fatima Mernissi** (1940-2015), een invloedrijke Marokkaanse sociologe, feministe en schrijfster. Naast haar strijd voor vrouwenrechten en gelijkheid in Marokko en de bredere Arabische wereld, zowel als academicus als schrijver, wordt zij vooral erkend als een van de grondleggers van het islamitisch feminisme. De door haar eigen neef gemaakte film biedt een rijk en complex beeld van Fatima Mernissi's leven, denken en werk. (<https://ilfu.com/agenda/film-en-talk-fatima-mernissi-fatema-la-sultane-inoubliable>)

PARADE

RACHEL CUSK

- Ook op 26 september: een 'book talk' met de Britse schrijfster **Rachel Cusk**. Ze wordt door Marjan Slob geïnterviewd over haar nieuwe roman **Parade**, waarin ze nog meer dan eerder alle grenzen van de traditionele roman loslaat. In haar trilogie *Contouren/Transit/Kudos* (van elk deel staat een recensie op onze website) speelt ze al virtuoos met perspectieven en personages. In *Parade* zet ze alles op zijn kop, personages, levens, kunstwerken. (<https://ilfu.com/agenda/ilfu-book-talk-rachel-cusk>)

- De **Belle van Zuylen lezing** wordt dit jaar op 28 september gegeven door de Wit-Russische schrijfster **Svetlana Alexijevitsj**, met de titel *Waiting for the barbarians*. Vanwege haar kritiek op het Wit-Russische regime verbleef ze meermaals langere tijd in het buitenland, nu ook weer sinds 2020. Ze schreef boeken als *Het einde van de rode mens*, *Wij houden van Tsjernobyl*, *De laatste getuigen* en *De oorlog heeft geen vrouwengezicht*. Ze zegt: "Mij interesseert de kleine mens. De kleine grote mens, zou ik willen zeggen, want leed vergroot de mens. In mijn boeken vertelt die mens zijn kleine geschiedenis en daarmee ook de grote."

(<https://ilfu.com/agenda/belle-van-zuylenlezing-svetlana-alexijevitsj>)

- Tijdens *Exploring stories* op 29 september gaan 25 internationale schrijvers met elkaar en anderen in gesprek rond het thema **Nature's Narrative**. Deelnemende schrijfsters zijn o.a. **Svetlana Alexijevitsj**, **Constance Debré**, **Loyal Liverpool**, **Alejandra Ortiz**, **Brenda Navarro**, **Radna Fabias**, **Julia Cimafiejeva**, **Manon Uphoff**, **Temí Oh**, **Indigo Burnett**, **Saskia de Coster**, **Carolina Trujillo** en **Devika Partijman**.

- Op 2 oktober is er een avond over **Feministische utopieën** in de literatuur. Wat is hun waarde, wat zijn eigenaardigheden en historische voorgangers? De Indiase historica en literatuurwetenschapper **Barnita Bagchi** opent de avond met een mini-lezing over het korte verhaal *Sultana's Dream* van de Bengaalse auteur Rokeya

Sakhawat Hossein uit 1905, gevolgd door voordrachten en discussies. Ook met *Mojdeh Feili* en *Hasret Emine*. (<https://ilfu.com/agenda/feministische-utopieen>)

- Op 5 oktober zullen de nachtdichters o.a. zijn: **Anna Enquist**, **Astrid Haerens**, **Simone Atangana Bekono**, **Rozalie Hirs**, **Lies Van Gasse**, **Yentl van Stokkum**, **Bibi Dumon Tak**, **Lena Plantinga**.

*In de laatste Juni Nieuwsbrief schreef ik over **Wel verdiend, maar niet ontvangen**, een tentoonstelling van het Literatuurmuseum over de ondervertegenwoordiging van vrouwelijke schrijvers bij het toekennen de belangrijkste Nederlandse literatuurprijs, de P.C. Hooftprijs. In deze online tentoonstelling wordt extra aandacht gegeven aan vijf schrijfsters uit een samengestelde lijst van 33 overleden schrijfsters, die deze prestigieuze prijs wel verdiend hadden, maar nooit ontvangen hebben.

Op 18 september organiseert Het Literatuurmuseum in bibliotheek Neude het evenement **Het Pleidooi**. Tijdens die avond kunnen de overige schrijfsters van de lijst aan bod komen. Verschillende schrijvers, onderzoekers en andere professionals uit het literaire veld zijn uitgenodigd om voor een van deze 33 (minus 5) namen te pleiten. Te gast

zullen o.a. zijn: **Alma Mathijssen**, **Kila van der Starre**, **Marischka Verbeek** en **Shantie Singh**. Ook is er een open inschrijving, waarbij één van de aanmeldingen zelf de kans krijgt een pleidooi te houden over een van de auteurs. Of misschien wil iemand wel een nieuwe auteur toevoegen aan de lijst?

Meer info: <https://bibliotheekutrecht.op-shop.nl/3359/het-pleidooi-literatuurmuseum/18-09-2024>

*Misschien leuk om gelijk ook te vermelden: in september zal de 2e druk verschijnen van **Het ganzenbord** van Amoene van Haersolte. Samen met Arthur van Schendel was Amoene van Haersolte winnares van de eerste P.C. Hooftprijs in 1947. In *Het ganzenbord* laat de schrijfster – zelf van adel – het leven van de burgerij zien door de ogen van een adellijk meisje dat beschermd is opgevoed. Door de familie waar ze op bezoek is – en met wie ze het ganzenbordspel speelt – wordt ze op een voetstuk geplaatst. Het meisje Lucile is vreemd in deze omgeving, maar toch wordt deze burgerlijke omgeving heel raak weergegeven. Twee milieus worden gekenschetst: het adellijke leven van Lucile en dat van het burgerlijke vriendinnetje Cateautje. Met een uitgebreid nawoord door Eugène Westra.

* Als laatste nog iets heel anders: Marjet Douze, die eerder voor ons onderzoek heeft gedaan naar de geschiedenis van de Vrouwenbibliotheek Utrecht en er drie artikelen over schreef voor onze website, is nu samen met iemand anders bezig met een artikel over de bibliotheek voor een *Wikipedia-pagina*. Het is bijna afgerond en het lijkt te gaan lukken voor 20 oktober, de dag van het *40-jarig bestaan* van de Vrouwenbibliotheek. Wat we rond die dag zullen gaan doen is nog niet bekend. Suggesties en/of initiatieven zijn welkom.

Onlangs uitgebrachte titels

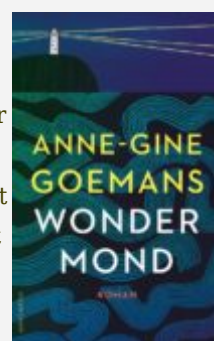
- In *neemt Mariken Heitman* je mee op een reis door de natuur, waarin elk element en elk wezen op subtiele wijze met elkaar verbonden is. Voor de 40-jarige Kiek is haar werk op de tuinderij onlosmakelijk verbonden met haar leven. Samen met vrijwilligers kweekt ze groenten en gewassen en bewaakt ze het ecologisch evenwicht. Dan gebeuren er twee dingen die dat evenwicht dreigen te verstoren: er verschijnt een haas op de tuin, en bij Kiek wordt een chronische ziekte vastgesteld. In vier seizoenen ondergaat niet alleen de tuin een aantal metamorfosen, maar Kiek zelf ook.

Op zaterdag 7 september (Uitfeest Utrecht) signeert Mariken Heitman haar nieuwe roman bij Savannah Bay.

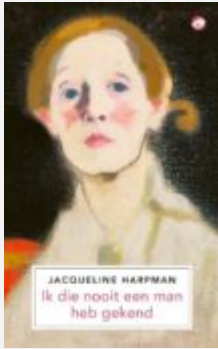
- “Waar je ook bent, wie je ook ontmoet, wie je ook verliest en soms weer terugvindt – de zoektocht om jezelf te doorgronden gaat altijd door.” In het werk van *Frida Vogels* (inmiddels 94 jaar oud) is het nauwgezet zelfonderzoek altijd belangrijk geweest, zowel in haar dagboeken als haar romans. **In den vreemde** bevat memoires, portretten en herinneringen en is daarmee een beschrijving van Frida Vogels’ jeugd in Bloemendaal en Laren, de oorlogsjaren met hongertochten naar boerderijen in de nabije omtrek, en voert via Parijs naar Italië, waar ze zich vestigt. Het gaat ook over de Italiaanse familieleden en collega’s van Frida Vogels’ man Ennio. *In den vreemde* fungeert als waardige sluitsteen van haar werk.

- “Anne-Gine Goemans is een rasvertelster van verhalen met een gruwelijke ondertoon, maar altijd boeiend, onderhoudend en grappig.” Een citaat uit een recensie op onze eigen website over haar roman *Holy Trientje*. Het is een veel vaker gehoord enthousiast geluid, en dus jammer dat Anne Gine Goemans toch niet zo bekend is. Afgelopen maand verscheen haar nieuwe roman **Wondermond**, over een jongen die samen met zijn moeder van Bloemendaal naar zijn oma in het vissersgehucht Wondermond in Friesland vlucht. Zijn vader is opgepakt voor beleggingsfraude en in het dorp houdt een oude scheepsramp de dorpingen nog stevig in zijn greep. Historische gebeurtenissen en hedendaagse thema’s worden moeiteloos met elkaar verknoot.

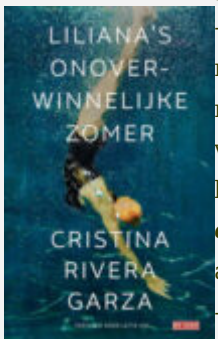
Vertaalde romans

– *Jacqueline Harpman* was een Franstalige Belgische schrijfster en psychoanalytica. Ze schreef zo'n 25 romans en korte verhalen. Een aantal ervan is in het Nederlands vertaald, zoals *Het Strand van Oostende* en *Het geluk in het kwade*, en ook *Orlanda*, een duidelijke verwijzing van Virginia Woolf's *Orlando*. Daarin stelt de schrijfster zich voor hoe de wereld eruit zou zien als vrouwen hun verdrongen mannelijke eigenschappen openlijker zouden laten spreken en mannen hetzelfde zouden doen met hun vrouwelijke karaktertrekken. Onlangs verscheen ***Ik die nooit een man heb gekend*** **heb** over een groep volwassen vrouwen en een jong meisje die na een jarenlange mysterieuze en akelige gevangenschap in een kooi proberen te overleven in een onbewoond gebied.

– ***Het gele huis*** van het Japanse 'literaire fenomeen' *Mieko Kawakami* gaat over de 17-jarige Hana die vastberaden is zichzelf een betere toekomst te geven dan haar moeder. Een fatsoenlijk inkomen verdienen wordt het grootste doel in haar leven als het economische slechter gaat in Japan. Het personeel van de bar waar ze werkt – Kimiko, Lan, en Momoko – vormt haar nieuwe familie. Overleven is echter zwaar. Om haar hoofd boven water en haar familie bijeen te houden, belandt Hana op een steeds duisterder en gevaarlijker pad, waarvan geen weg terug lijkt te zijn. In het verhaal zijn onderwerpen verweven als menselijke waardigheid, vrouwelijke verbondenheid, en de illusie van vrije wil. “.een goed portret van de Japanse onderwereld”

– Op 16 juli 1990 werd de zus van *Cristina Rivera Garza*, Liliana, het slachtoffer van moord. Ze was een 20-jarige studente architectuur. Ze probeerde al jaren een einde te maken aan haar relatie met een vriendje van de middelbare school, die haar maar niet wilde laten gaan. Een paar weken voor de tragedie nam Liliana eindelijk een beslissing: ze zou hem verlaten. Ze zou een nieuw leven beginnen. Ze zou een master doen en daarna promoveren; ze zou naar Londen reizen. Met ***Liliana's onoverwinnelijke zomer*** schreef de Mexicaans-Amerikaanse *schrijfster* een memoir en wil ermee achterhalen wat er is gebeurd. “Het is het geweld van het patriachaar”, schrijft ze.

– In de roman combineert de Italiaans-Franse schrijfster *Monica Saboto* een onderzoek naar de Franse terreurgroep Action Directe met het persoonlijke verhaal van haar eigen jeugd. Ze is opgegroeid in de schaduw van een vader wiens activiteiten onder een sluier van zwijgen verdwenen. Hoe kun je leven als je onherstelbare daden hebt begaan? En hoe doe je dat als je zulke daden hebt ondergaan? Waar komt geweld vandaan, en wat zijn mogelijkheden tot vergiffenis?

– *Safae el Khannoussi* is schrijfster, docente en promovenda. Ze schrijft haar proefschrift over politieke filosofie en het afschaffen van gevangenschappen in de huidige vorm. In haar werk staan thema's als ballingschap, voortvluchtigheid en het paradoxale bestaan van de migrant centraal. Haar debuutroman ***Oroppa*** volgt een groep outcasts die bij een verdwijning van een vrouw betrokken raakt. De Marokkaans-Nederlandse schrijfster leidt haar kleurrijke personages vanuit de Amsterdams Rivierenbuurt door een Europa dat wij meestal niet zien. Ze laat zien hoe macht mensen dingen kan laten doen waarvan ze niet wisten dat ze ertoe in staat waren.

En over degenen die weigeren nog deel te nemen aan dat systeem.

– *Rešoketšwe Manenzhe* is een Zuid-Afrikaanse dichter en schrijfster van korte verhalen en romans. Vier jaar na de Engelse publicatie verscheen ***Zwervelingen*** in het Nederlands. De roman gaat over een gemengd Zuid-Afrikaans gezin (Britse vader/wijnboer, Jamaicaanse vrouw en 2 dochters) en hoe ieder van hen zich uitzet met de situatie waar ze in belanden als in 1927 de Ontuchtwet wordt aangenomen die relaties tussen 'witten' en 'zwarten' verbiedt. Ieder vertelt zijn/haar eigen verhaal en achtergrond van hoe en waarom het misliep. “En zelfs de wind weet niet wie er verdwaald zal raken, wie terug zal keren en wie uiteindelijk 'thuis' zal bereiken”

- In **Vertel me alles** van *Elizabeth Strout* ontmoet Lucy Barton Olive Kitteridge in deze opvolger van eerdere romans. Advocaat Bob Burgess is verstrikt geraakt in een moordzaak waardoor een heel kustplaatsje in rep en roer is. Hij is sinds een tijdje ook nauw bevriend met schrijfster Lucy Barton. Tijdens hun wekelijkse wandeling praten ze over hun levens, hun angsten, de dingen waar ze spijt van hebben, wat had kunnen zijn. Lucy wordt eindelijk voorgesteld aan de iconische Olive Kitteridge. In het seniorenflatje van Olive vertellen ze elkaar verhalen over de levens van mensen die ze hebben gekend. "Elizabeth Strout weet feilloos waar het echt om gaat in het leven."

- **Creation Lake** van Rachel Kushner - zie bij ILFU - Rachel Kushner komt naar Utrecht

Poëzie

- **Neem ruim zei de zee** is na haar romans *De hemel is altijd paars* en *Ik ken een berg die op me wacht* de eerste dichtbundel van *Sholeh Reza zadeh*. Ze verhuisde in 2015 naar Nederland en durft het aan om in het Nederlands ook te dichten, waarbij de invloed van de oude Perzische dichters voelbaar is. Ze dicht over rivieren en zeeën, bomen en bergen, vissen, vogels en vlinders. Net als in haar romans is de natuur geen achtergrond maar een echt personage, dat ziet en voelt, dat liefheeft en vergeet. De mens zelf is een feilbaar wezen dat wanhopig zoekt naar liefde en verbinding maar zich ook verbaast over het gebrek aan aandacht voor de ander.

Verhalen

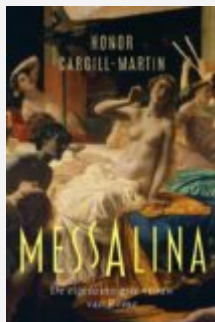
-

Non-fictie

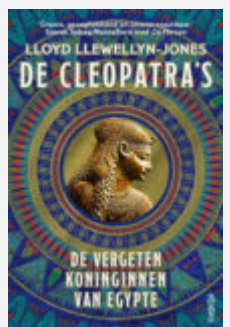
- In **Licht van mijn ogen** beschrijft de Spaanse emeritus hoogleraar geschiedenis hoe er in Europa in de middeleeuwen tegen het moederschap werd aangekeken en hoe dat onze kijk op het moederschap bepaalt. Ze concentreert zich op West-Europa en de landen rond de Middellandse Zee. Ze doet onderzoek naar zwangerschappen, bevallingen en het leven van moeders met kinderen. Daarbij maakt ze onderscheid tussen maatschappelijke positie en religie; het jodendom, het christendom en de islam.

- (1931-1994) was de eerste vrouwelijke minister op het 'moederdepartement' van Binnenlandse Zaken. Haar uitspraak 'Een beetje integer kan niet' wordt nog regelmatig geciteerd. Ze was een nuchtere, kordate sociaaldemocrate die ontzag boezemde en onomwonden bekritiseerde wat ze beschouwde als 'volkomen flauwekul' en 'echte klets'. Ze was toegankelijk en kon heel goed luisteren, maar ook met veel overtuigingskracht gesprekken leiden. Politicoloog en schrijver *Sylvester Hoogmoedt* schreef een biografie over haar, **Pontificaal sociaal**.

- **Messalina** is een van de meest belasterde en onderschatte vrouwelijke figuren uit de oude geschiedenis. Historica *Honor Cargill-Martin* reconstrueert in **Messalina** het leven van deze vrouw van keizer Claudius. Messalina werd geboren in een vooraanstaande Romeinse familie en leefde van ca. 17/20 tot 48 n.Chr. Toen haar man in het jaar 48 Rome had verlaten om de havens in Ostia te inspecteren, 'trouwde' Messalina echter ook met Gaius Silius. Het resulteerde in de dood van zowel Messalina als Gaius Silius. Cargill-Martin kijkt verder dan de wellustige anekdotes die er over haar bestaan. Zij ziet een vrouw die erin slaagt haar positie te verdedigen in de overwegend mannelijke wereld van de keizerlijke Romeinse politiek.

- **De Cleopatra's** van *Lloyd Llewellyn-Jones* is een biografie over zeven Cleopatra's. Er was namelijk niet één Cleopatra, er waren nog zes andere Egyptische koninginnen met die naam. De Cleopatra's waren Griekssprekende afstammelingen van Ptolemaeus, de generaal die samen met Alexander de Grote Egypte veroverde. Deze koninginnen waren nauw verwant als moeders, dochters, zusters, halfzusters en nichtjes. Ze hadden de absolute macht en regeerden met de listige inzet van geheimzinnige rituelen en weelderige spektakels. Ze omzeilden politieke onrust en intriges aan het hof, en voerden het bevel over legers in de strijd.

– Historica en schrijfster *Mariëlle Hageman* reconstrueert in **Iteko** een bewogen periode uit het leven van Margaretha Jacoba de Neufville, en gaat op zoek naar hoe het haar verder verging. Margaretha Jacoba 'Iteko' de Neufville zou een van de populairste schrijfsters van de eerste helft van de 19e eeuw worden, maar in 1803 was haar hart vooral vol van liefde voor Henri Smissaert, maar van haar vader mocht de welgestelde Iteko niet met hem trouwen. Ze schreef erover in dagboeken, waarin ze ook kritisch keek naar de gebeurtenissen en de maatschappij van haar tijd. De verwachtingen die die maatschappij had van vrouwen en ook van mannen – waaronder een geschikt huwelijk – en De Neufvilles eigen ideeën, en soms ongemak, lopen als een rode draad door haar dagboeken, en later ook door de romans en geschiedenissen die ze publiceerde.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

– In 2023 werd **Joyce Overheul** benoemd tot 'talent van het jaar'. Een jaar eerder werd haar beeld van verzetsstrijdster Truus van Lier onthuld in het Utrechtse Zocherpark. Dit weekend is **Live, laugh, leidmotief** geopend in het Centraal Museum Utrecht, een tentoonstelling met recent werk van de Bossche kunstenares. Joyce Overheul maakt kunstwerken van textiel, vaak op basis van fotografie. Ze stikt, borduurt, rijgt en knoopt: ambachtelijke technieken die lang zijn weggezet als vrouwenhobby's. In haar werken verweeft ze politiek beladen onderwerpen zoals emancipatie, feminisme, vluchtelingen en de wapenhandel. Zo ontstaat een scherp contrast tussen de harde inhoud en het zachte materiaal.

Maar info: <https://www.centraalmuseum.nl/nl/tentoonstellingen/utrecht-lokaal-joyce-overheul>

– **Frontaal** is een schrijverspodium en programmeert gevarieerde evenementen met interviews, korte verhalen, 'spoken word' en gedichten. Te gast zijn Dubutanten, Literaire Superhelden (aanstormende schrijvers) en Grote Gasten, (bekende auteurs)". Het schrijverspodium wil literatuur op een frisse manier aan de man brengen: gezellig en ongedwongen. Op 13 september komen naar bibliotheek Neude o.a. *Eva Eikhout, Sophia Blyden, Anneleen van*

Offel.

Meer

info: <https://bibliotheekutrecht.op-shop.nl/3448/frontaal-in-de-bieb-met-eva-eikhout-sophia-blyden-en-anneleen-van-offel/13-09-2024>

– Op 26 september gaat Savannah Bay's the Feminist Non-Fiction Book Club weer van start. Als eerste zal dit seizoen gelezen worden. In beginsel is Engels de voertaal. Meer

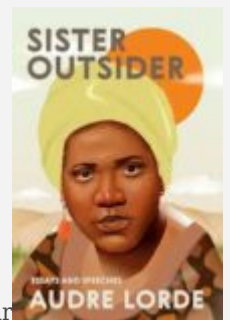
info: <https://www.savannahbay.nl/feminist-bookclub/>

– Op zondagmorgen 8 september is er bij *De Utrechtse boekenbar* weer een 'Boek&brekkie', dit keer over **All forum** van *Miranda July*

Meer
info: <https://www.deutrechtseboekenbar.nl/product/ticket-boek-brekkie-3-all-fours-miranda-july-zondag-8-september-0930-uur/>

En op 30 september is er een ILFU book club, waarin wordt besproken. "Dit boek leest als een lang flamencolied." Het gesprek wordt begeleid door *Mia You*. (<https://ilfu.com/agenda/ilfu-book-club-brenda-navarro>)

Bibliotheeknieuws:

– In september zal de bibliotheek weer op de aangegeven tijden open zijn.

Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

– Deze week beginnen we aan het 13e seizoen van onze leesgroep, met weer een mix van eigentijdse en klassieke romans.

Er is nog één enkele plaats open. Meer info: <https://vrouwenbibliotheek.nl/?s=leesgroep>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Ex-vrouw van Ursula Parrot, *De onbedoelden* van Cobi van Baars, *Kind van alle landen* van Irmgard Keun, *De wraak is aan mij* van Marie NDiaye, *Dingen die je hart sneller doen kloppen* van Mia Kankimäki, *Ik die nooit een man heb gekend* van Jacqueline Harpman.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/08/16/kairos-door-jenny-erpenbeck/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/08/18/waar-we-over-praten-als-we-over-verkrachting-praten-door-sohaila-abdulali/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/08/22/lolly-willowes-door-sylvia-townsend-warner/>
- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/08/26/ithaka-door-claire-north/>

De leenbijdrage voor 2024 is vastgesteld op € 27,50. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Vanaf augustus geldt een leenbijdrage van € 15,- voor de rest van het kalenderjaar. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2024'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar. Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies; de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 2 september 2024

Juli nieuwsbrief

Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

De zomer komt met horten en stoten op gang en het is voor velen de tijd om op pad te gaan. Ook dit jaar zijn het vooral tentoonstellingen in eigen land, die ik tegen kwam. Je vindt ze verderop in de nieuwsbrief bij 'activiteiten'. En ook deze zomer zijn er weer heel veel nieuw verschenen boektitels, al dan niet gebonden aan zomer-lees-tips in kranten en tijdschriften. In de zomermaanden hebben mensen vaak meer vrije tijd en ruimte om te lezen, dus speelt de boekenbranche daarop in en komen er veel nieuwe boeken op de markt.

Er zijn daarentegen minder literaire activiteiten.

Wel kwam ik twee artikelen tegen met actuele onderwerpen:

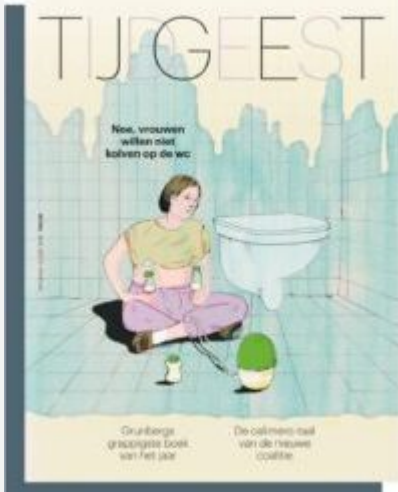
*In **Het juk van jonge vrouwen** wordt een project besproken 'Een onzichtbare generatie op de arbeidsmarkt? Maak ze zichtbaar!' Daarin werkten Machteld de Jong en Peter Henk Steenhuis met jonge, hoogopgeleide vrouwen met een diverse achtergrond. Ze wilden inzicht krijgen over wat jonge vrouwen meemaken bij de overstap van het hoger onderwijs (hbo of universiteit) naar de arbeidsmarkt en hoopten aanbevelingen te kunnen doen aan het hoger onderwijs en werkgevers, omdat er nog altijd een grote kloof bestaat tussen het succes van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. Aan het eind zijn hen een paar dingen opgevallen: de voorkeur van de vrouwen voor anonimiteit/onherkenbaarheid, angst voor de consequenties van het naar buiten brengen van hun verhaal, grote onzekerheid, het gevoel hebben niet op hun plek te zitten, veel switchen van studie vanuit de gedachte dat het elders beter zou zijn, teleurgestelde verwachtingen o.a. bij hun eerste baan, het missen van een stevig netwerk én het heel druk hebben. Het percentage jonge vrouwen met burn-outklachten steeg van 25 procent in 2020 naar 29 procent in 2022. En elk nieuw rapport is somberder. De verklaringen zijn telkens min of meer dezelfde: prestatiedruk, faalangst, perfectionisme en sociale media. De druk vanuit de samenleving en de snelheid waarmee wordt geleefd, leidt bij veel vrouwen niet tot geluk en het kunnen benutten van hun talenten, maar tot een gevoel van stress en falen, hetgeen ze vooral bij zichzelf zoeken en niet bij het systeem of de organisatie waarin ze werken. Het beeld en de verklaringen zijn herkenbaar en verontrustend. De conclusie van de onderzoekers is

dat pas als wij, als maatschappij, werkelijke betrokkenheid gaan organiseren bij deze jonge vrouwen, verandering voor hen mogelijk zal worden.

Hele artikel: <https://www.trouw.nl/tijdgeest/waarom-lopen-zoveel-jonge-vrouwen-vast-op-hun-werk~ba76459d/>

*In beschrijft *Rianna van Oosterom* in een monoloog tegen de wc, waarin ze al kolvend is beland, haar ervaringen met de combinatie werk en borstvoeding. Ze doet dit al vier jaar en vraagt zich af waarom dat in Nederland zo'n beproeving is. Van

weggestopt worden in een kelder, tussen de kapstokken, in de meterkast of de w.c. Ze zegt "na al bijna vier jaar onophoudelijk borstvoeding geven zou ik me een soort godin moeten voelen, een triomfantelijke Madonna met spuitende borsten zoals ze die vroeger op schilderijen verbeeldde, een heldin die haar baby's been- en nekrolletjes schonk en antistoffen om virussen te verslaan. Maar ik voel me een paria, weggestopt in een vies hok en ze begrijpt als geen ander waarom Nederland internationaal op de 90e plaats staat als het gaat om borstvoeding en beleid. Verreweg de meeste moeders die stoppen met borstvoeding waren van plan om het langer vol te houden. Twee derde is teleurgesteld dat dit niet is gelukt. Hoe komt dat? Echt niet alleen omdat ze gek gemaakt zijn door de borstvoedingsmaffia (waar ze niet toe behoort). Maar omdat het ze bij tijd en wijlen onmogelijk gemaakt wordt. En geheel aansluitend bij het beeld van de jonge vrouwen hierboven: niemand die het van haar vroeg, maar toch had ze het idee dat ze haar kolftijd moest compenseren. Ze werkte soms in de avonduren om maar

niet achter te lopen op haar collega's. Ze had bij de terugkeer na kind 1 en 2 een enorme bewijsdrang om mee te draaien.

Ooit gaf een verpleegkundige haar de goede raad: als je langer borstvoeding wil geven, moet je al je schaamte overboord gooien en overal kolven. Dat is de enige manier waarop het lukt. Maar Rianne voelt zich er kwetsbaar onder. Veel vrouwen durven niet in het openbaar te voeden. Borsten mogen wel gezien worden als ze sexy en glimmend van de olie op een billboard staan, maar niet als ze melk geven. Hebben we de mannelijke blik geïnternaliseerd?, vraagt ze zich af. Dan komt ze bij haar conclusie: hameren op lang borstvoeding geven (het voedingscentrum zegt minstens 6 maanden) is hypocriet als vrouwen hiertoe niet goed in staat gesteld worden. Daardoor voelen de vrouwen die stoppen omdat het niet gaat, dat als falen. Terwijl het vaak niet hún schuld is. Ook dat sluit verontrustend aan bij het geschetste beeld van de jonge vrouwen in het artikel hierboven.

Rianne pleit voor een langere verlofperiode

Hele

artikel: <https://www.trouw.nl/tijdgeest/op-zoek-naar-een-kolfruinte-belandt-rianna-oosterom-31-alweer-op-de-wc-ik-voel-me-een-paria-weggestopt-in-een-vies-hok~b44c3ae9/>

Onlangs uitgebrachte titels

In **Stemmen** roept *Naomi Rebekka Boekwijt* spannende vragen op over de grenzen van de therapeutische relatie. Net als in haar eerdere werk draait het in deze nieuwe 'psychiatrische' roman om de vraag of het mogelijk is om je aan een traumatische jeugd te ontworstelen. De hoofdpersoon, de 30-jarige Sis, wordt al sinds haar tienerjaren geplaagd door stemmen en wanen. Ze was altijd bang voor het 'stille geweld' van de twee workaholic-ouders die hun kinderen nooit aanraakten. Nu woont ze in een huis voor begeleid wonen, waar ze Hanne ontmoet, de eerste zorgverlener in lange tijd met wie het lukt om een vertrouwensband op te bouwen. Door het afwisselen van de perspectieven van Sis (ik-vorm) en Hanne (derde persoon) wordt duidelijk tegen welke dilemma's een hulpverlener aan kan lopen.

- Afgelopen jaren en ook dit jaar schrijft *Daan Borrel* heel actief over allerlei vrouwelijke onderwerpen. Eerst verscheen *Soms is liefde dit*, haar verhalende en persoonlijke essay over verlangen en seksualiteit; daarna (samen met *Milou Deelen*) *Krabben - van vrouw tot vrouw* over waarom vrouwen geneigd zijn elkaar genadeloos te veroordelen. Toen verscheen ook *Jaar van het nieuwe verhaal*, waarin ze de menstruatiecyclus leidend laat zijn voor een nieuwe betekenis van tijd, intimiteit en liefde. Eind april verzorgde ze de interviews voor *Baren buiten de box* van Bahareh Goodarzi, en nu is er haar eerste roman ***De dragers***. Daarin zoekt ze middels drie heel verschillende vrouwen en in verschillende tijden naar wat dragen betekent: kinderen en het moederschap, maar ook de tijd waarin je leeft, het verleden en de toekomst.

- *Christine Otten* is schrijfcoach in de gevangenis. Zonder die ervaring had ze haar nieuwste roman ***Als ik je eenmaal mijn verhaal heb verteld***, niet kunnen schrijven, zegt ze. Ze schrijft over universele thema's als 'kun je ontsnappen aan je achtergrond? Wanneer ben je een goed mens? Wat is vrijheid?' Ze laat Anir Achour aan het woord, een jonge man die in meerdere opzichten worstelt met wie hij is. Hij heeft 12 jaar in de gevangenis gezeten en 'binnen' ontdekt hij dat zijn seksuele- en genderidentiteit niet zo vastligt als hij dacht. Hij wil een nieuw leven beginnen maar botst op verwachtingen en vooroordelen in de buitenwereld en zijn familie. Hij ontmoet de vrijzinnige Emma die hem wil interviewen voor haar proefschrift over de relatie tussen maatschappelijke uitsluiting en criminaliteit. Hij wil vooral zijn verhaal vertellen en zoekt zielsverwantschap. De intieme band, die tussen hen ontstaat, ontspooert gaandeweg. Anir raakt diep teleurgesteld en in verwarring. Hoe vindt hij een uitweg?

- *Ilse Josepha Lazaroms* gaat in haar autobiografische roman ***Elders*** verder waar haar debuut *Duet* uit 2021 ophield. Daarin vertelt de vrouw hoe ze zwanger wordt van een Amerikaanse muzikant met wie ze op een boot in een New Yorkse haven woont. Terwijl zij zich voorbereidt op de komst van hun dochter, verliest haar vriend zich in complottheorieën. Volkomen van hem vervreemd eindigt ze als alleenstaande moeder en besluit na een tijdje zich definitief ergens te vestigen. In slechts 133 pagina's gaat *Elders* vooral over alleenstaand moederschap, vrouw-zijn en je ergens echt thuis voelen.

Vertaalde romans

- *Sylvia Townsend Warner* is een van de -schandelijk genoeg meest ondergewaardeerde- grootste Britse auteurs van de afgelopen honderd jaar, schrijft Sarah Waters in haar nawoord bij ***Lolly Willowes***. Daarin neemt Laura 'Lolly' Willowes na de dood van haar geliefde vader in 1902 keurig de rol op zich van de 'onmisbare' ongetrouwde tante van de familie: die van volledig afhankelijke, onbetaalde kinderoppas en huishoudster. Twintig jaar gaan voorbij: de kinderen zijn volwassen en Lolly besluit om in haar eentje naar een obscuur dorpje te verhuizen. Daar geniet ze onbekommerd en in alle vrijheid van een nieuw bestaan, totdat ze op een duivels geheim stuit. Het is het verhaal van een vrouw die in opstand komt tegen het leven dat de maatschappij voor haar heeft afgemeten, en het inruilt voor vrijheid en een uiterst onverwachte alliantie. En ineens tuimelt het in een bizarre, volmaakt heldere chaos.'

- *Ada d'Adamo* won postuum de Premio Strega met haar bijzondere roman ***Als van lucht***. Het is haar eigen verhaal: een vrouw, woonachtig in Rome, voormalig balletdanseres, schrijfster en moeder van een zwaargehandicapte dochter. Haar schrijven is gericht aan haar dochter die niet kan spreken, niet kan lopen, niet ziet. Ze schrijft over haar liefde voor Daria, voor haar man en voor de dans, haar moeite, haar wanhoop. Ze zoekt naar hoe ze hiermee kan leven, en hoe ze haar dochter Daria, dan 16, kan helpen een zo goed mogelijk leven te leiden. Ze zoekt informatie, vindt andere moeders, en vindt manieren. Ada heeft borstkanker, maar juist die ziekte brengt haar dichterbij haar dochter. "Eerlijk en zonder zelfbeklag, maar ook met ironie en een nuchtere zelfspot."

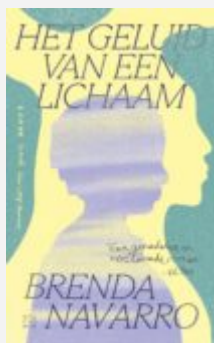

– De Duitse schrijfster *Julia Schoch* (Potsdam) begon in 2022 aan *Biographie einer Frau, das Vorkommnis (het vóórkomen)*. Het vertelt het verhaal van een auteur die bij een boekpresentatie een vrouw ontmoet die beweert dat ze dezelfde vader hebben. Dit incident is de aanleiding voor een bijzondere geschiedenis over het leven en de familierelaties van de hoofdpersoon. Dit eerste deel is niet vertaald, maar onlangs verscheen wel deel 2 in het Nederlands, ***Het liefdespaar van de eeuw***. Daarin is een vrouw na vele jaren samenwonen vastbesloten om haar man te verlaten, maar ze is ook gebroken. Hoe is het zover gekomen? Er waren veel hoogtepunten: de vroege, extatische liefdesdagen op een universiteit in de DDR, en later de jaren met hun jonge kinderen. Maar er waren ook dieptepunten, momenten die de loop van hun leven veranderden. Kan men zeggen dat iets wat zolang heeft geduurd echt is mislukt?

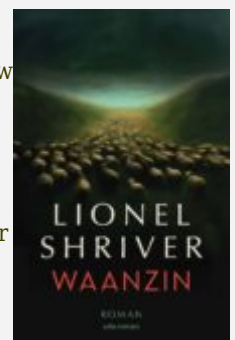
“...van grote klasse. Julia Schoch toont zich niet alleen meester in het beschrijven van de herinnering, maar ook in het portretteren van samenleven.” (Tzum)

– *Rachel Cusk* maakt het lezers in haar nieuwe roman ***Parade*** niet makkelijk bij haar onderzoek naar de grenzen van de traditionele roman. Ze laat een carrousel aan levens zien, gaat voorbij aan identiteit en plot en draait de taal ondersteboven, alles met de bedoeling om een waar verhaal te vertellen over kunst, familie, moraliteit en seksualiteit. Halverwege zijn leven begint de kunstenaar G ondersteboven te schilderen. Uiteindelijk schildert hij zijn vrouw op die manier en maakt haar lelijk. Zijn schilderijen zijn een groot succes. In Parijs wordt een vrouw uit het niets op straat aangevallen. Haar belaagster vlucht, maar als ze wegrent kijkt ze nog één keer om, als een kunstenaar die afstand neemt van het doek. Wanneer een moeder sterft, kijken haar kinderen terug op haar leven; de verhalen die ze vertelde, de rollen die ze hun toebedeelde, de liefde die ze hun onthield. Haar dood is een vorm van vrijheid.

– Feministisch sociologe *Brenda Navarro* is geboren in Mexico-Stad, maar woont in Madrid, waar ze voor *El País* schrijft over ongelijkheid, racisme, seksisme en uitbuiting. Ook in haar tweede roman ***Het geluid van een lichaam*** zijn dat belangrijke thema's. Ze vertelt het verhaal van een vrouw die aan de hand van herinneringen aan een jeugd vol armoede en geweld probeert te achterhalen waarom haar broer zelfmoord pleegde. Samen groeiden ze op in Mexico-Stad bij hun opa en oma terwijl hun moeder in Spanje als huishoudelijke hulp werkte. Terwijl ze zelf nog een kind is, moet ze voor Diego zorgen. Diego is gevoelig, vrolijk, luidruchtig en impulsief, maar ook een jongen die wél zijn school zou afmaken, die zou ontsnappen aan de armoede en het geweld in Mexico. Dan neemt hun moeder hen mee naar een beter leven, naar Spanje. Een raar land waar ze niets van begrijpen en dat hen niet begrijpt. En een leven dat niet veel beter is dan thuis. Een illusie armer keert ze terug naar Mexico, met Diego... als as in een urn.

– ***“Waanzin*** begint als een komedie over ver doorgevoerde wokeness en verandert dan in een tragedie over vervolging, vriendschap en verraad, met een adembenemend slot”, schrijft Yolanda Entius in Trouw over de nieuwste roman van , “die zich afspeelt in het nabije verleden dat Shriver gewoon herschreven heeft. Met een paar kleine aanpassingen heeft ze het begin van deze eeuw omgebouwd tot een dystopische variant ervan... met alleen die ene doctrine die, ingegeven door het verlangen dat iedereen gelijk zou (moeten) zijn, tot in het uiterste wordt doorgevoerd.” Het pakt desastreus uit, in het bijzonder voor een docente Engels aan een universiteit, die allergisch is voor dogma's. Lionel Shriver “laat je huiveren, grinniken én nadenken”.

Een aantal VPRO-boekentips:

- “De verhuizing van stad naar platteland is inmiddels een behoorlijk platgetreden pad in de letteren, maar dat neemt niet weg dat het een heerlijk onderwerp blijft. De Duitse *Jarka Kubsova* gaf er in **De erfenis van Abelke Bleken** een originele draai aan door de verhuizing van geografe Britta te koppelen aan de geschiedenis van boerin Abelke, die in dezelfde streek bijna vijf eeuwen eerder als heks op de brandstapel belandde. Britta, die haar wetenschappelijke carrière vaarwel heeft gezegd, voelt zich eenzaam in haar bestaan als huisvrouw en moeder, terwijl Abelke zich als alleenstaande, vermogende vrouw moet weren tegen mannen die het op haar bezit hebben voorzien. Als Britta bij toeval over haar bestaan hoort, begint ze in het verleden te graven. Lees vooral ook het interessante nawoord, want deze Duitse bestseller is gebaseerd op historische feiten.”

- **Wachtruimte in de Atlantische Oceaan** van *Mona Høvring*: “Olivia is begin twintig en werkt in een metaalsmelterij die doet denken aan een ‘Bijbelse vertelling over de hel’. Haar voeten groeien twee maten door het zware werk en het roet trekt in haar poriën. Ze kan niet loskomen van haar bezitterige moeder en vlucht daarom in een relatie met Kristian, die zo saai is dat ze tijdens de seks nauwelijks wakker kan blijven. Maar dan ontmoet ze Bé en erft ze onverwacht een klein vermogen en een groot huis in Reykjavik. .... een raadselachtige roman over een grillige jonge vrouw die de kans krijgt een nieuw leven op te bouwen, maar niet goed weet hoe.”

- : “Gil heeft een vermogen geërfd en noemt zichzelf daarom een parasiet die overal tijd voor heeft. Dus heeft hij in de Amazone geholpen om een project voor biologische landbouw en ecotoerisme op te zetten, is hij vrijwilliger bij een opvangcentrum voor mishandelde vrouwen en schenkt hij ruimhartig aan goede doelen. Na zijn scheiding is hij in vijf maanden van New York naar Arizona gewandeld, waar hij geen mens kent maar in zijn nieuwe tuin geniet van de kolibries. Zijn voorzichtige vriendschap met de burens haalt hem uit zijn zelfverkozen isolement. Je kunt deze man, die geen andere ambities heeft dan deugdzaam te zijn, een beetje saai vinden maar je kunt hem juist daarom ook in je hart sluiten. Een ontroerende, verstilde roman over een man die probeert het goede te doen.”

- : “Meneer en mevrouw Evans zijn gepensioneerd en zorgden de laatste jaren voor hun inwonende tante Flo. Na haar dood ontmoeten ze op vakantie in Italië een eenzame weduwe die door haar aangetrouwde nicht wordt gekoeioneerd. Ze sluiten vriendschap, maar als mevrouw Fingal de leegstaande kamer bij de familie Evans betreft, wordt al gauw duidelijk dat het met haar vrijheid is gedaan. In die weldadig vertrouwde sfeer van Britse tuitigheid ontvouwt zich tussen eindeloos veel kopjes thee en breipatronen een verontrustend drama waarin een oude, weerloze vrouw gevangen zit. *Celia Dale* doet met haar subtiele ironie en huiselijke horror denken aan Roald Dahl, Patricia Highsmith en Shirley Jackson. Een verrukkelijke psychologische thriller uit 1966 die volstrekt niet gedateerd aandoet, met een twist die je niet ziet aankomen.”

- : “Twee echtparen en een diner, het is een beproefd recept voor drama. In deze Franse debuutroman staat de ziekelijk verlegen Claudia op een warme augustusavond in Parijs een pittige curry te bereiden voor de vrienden die haar geliefde Etienne heeft uitgenodigd. Hij zet al zijn charmes in om de ambitieuze zakenvrouw Johar ertoe te bewegen hem professioneel een kontje te geven, maar die heeft wel iets anders aan haar hoofd. Moet ze de hoge positie die haar eerder die dag is aangeboden wel of niet accepteren? Intussen is haar echtgenoot Rémi met zijn gedachten bij zijn minnares Manon. De broeierige spanning tussen dit viertal is bijna tastbaar terwijl hun geheimen tergend langzaam worden prijsgegeven. Een heerlijke pageturner vol drank en onderhuidse echtelijke ergernissen waar je in een avond moeiteloos doorheen vliegt.”

- " 'Hot flush noir' is de benaming voor romans waarin de hoofdpersoon geplaagd wordt door opvliegers en andere overgangsgerelateerde ellende. Wie nu afhaakt, mist het zeer vermakelijke . Daarin maakt een 45-jarige semi-bekende kunstenaar (die enkele overeenkomsten vertoont met de auteur zelf) een roadtrip van Los Angeles naar New York. Maar ze strandt al na een half uur in een morsige motelkamer waar zich een complexe verhouding ontspint met de jongere Davey. Ineens beseft ze dat ze misschien wel interessant is, maar dat haar lust ongepast is. 'Ik nam hem serieus op een manier die hij niet gewend was - maar hij trok zich niet op me af.' Confronterend maar komisch menopauzeleed." En Daan Borrel schreef erover "... intiem, wat ongemakkelijk, atypisch en tegelijkertijd lekker om te lezen."

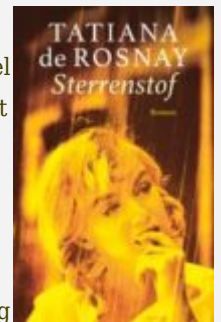

Een paar kortere besprekingen:

- In wat schrijven voor haar betekent. En dat heeft alles te maken met haar andere grote passie, die voor vogels. Ze vertelt over haar jeugd in onder meer Japan en Laos, en over een traumatische gebeurtenis op een strand in Bangladesh toen ze twaalf was. Dit meest persoonlijke en autobiografische boek verschilt van al haar vorige boeken, maar plaatst ze tegelijkertijd allemaal in een nieuw licht. "Een subtiel en verontrustend boek, een van haar mooiste" (Le Matin)

- In ontmoeten twee vrouwen elkaar onverwacht en raken bevriend: Pauline, een kamermeisje in het legendarische Mapes Hotel in Reno (Nevada) en Mrs Miller, oftewel Marilyn Monroe, die op dat moment in scheiding ligt met Arthur Miller. Ze is bezig met de opnames van wat haar laatste film zou worden, *The Misfits*. De roman geeft een kijkje achter de schermen van de filmopnames en een portret van Marilyn Monroe in haar laatste levensfase.

- **Deze vreemde bewegingen geschiedenis** van de Amerikaanse Claire Messud vertelt over de lotgevallen van haar Frans-Algerijnse familie, die verscheurd wordt door oorlog en politiek en verspreid raakt over de gehele wereld. Het epische verhaal leidt je door de 20e eeuw, van het warme Algerije tot aan het besneeuwde Canada, met veel aandacht voor de personages en hun motieven. Het is 'een liefdevolle hommage aan gewone levens', én het boek dat ze altijd al had willen schrijven.

- lijkt in eerste instantie een klassiek 'enemies-to-lovers' verhaal, maar is in de werkelijkheid veel meer dan dat. De crux wordt samengevat in: "liefde overwint alles, behalve dan geografie, en geschiedenis, en de hedendaagse socio-politieke realiteit".

De Amerikaanse houdt een spiegel voor en laat nadenken over de huidige maatschappelijke en politieke realiteit.

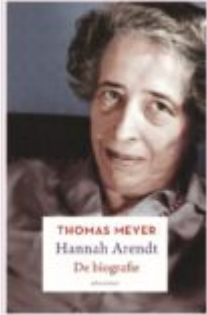
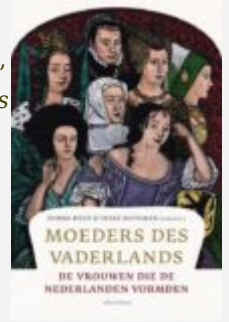
Poëzie

- De bundel **De mogelijkheid bestaat** is een samenwerkingsproject van dichteres Eva Gerlach en fotografe Bianca Sijstermans. Ze werkten als artist in residence twee weken in het laboratorium van de Universiteit Twente, voor hen een spannende plek vol experimenten. Op het raakvlak van kunst en wetenschap ontstond deze bundel met gedichten en foto's.

Non-fictie

- In de ontstaansgeschiedenis van Nederland en België, 'De Nederlanden', speelden naast mannen een reeks invloedrijke en machtige vrouwen een belangrijke rol. Ze waren actief bij het smeden van eenheid, het uitbouwen van netwerken, het beoefenen van diplomatie en het voeren van oorlogen. In *Moeders des Vaderlands* schrijven Femke Deen en Ineke Huysman over deze vrouwen, zoals landvoogdes Maria van Hongarije en stadhoudersvrouw Sophie Hedwig van Brunswijk, in de periode van de vroege Middeleeuwen tot het ontstaan van het koninkrijk der Nederlanden. Het zijn 18 portretten van Nederlandse en Belgische vrouwen die Nederland vorm gaven.

- Er is weer een nieuwe biografie over Hannah Arendt verschenen, *Hannah Arendt. De biografie*. Haar gezegde 'Ik geloof dat een denkproces altijd verbonden is met persoonlijke ervaring. Alle denken is nadenken, iets doordenken.' was voor *Thomas Meyer* leidraad voor zijn levensgeschiedenis van Hannah Arendt. Het is een uitbundig gedocumenteerde, feitelijke beschrijving geworden van haar leven en werk, van Koningsberg tot New York, van haar dissertatie over Augustinus tot de beschrijving en interpretatie van haar onvoltooide hoofdwerk *Het leven van de geest*. Een karakteristiek van haar was dat ze in haar denken en uitingen genuanceerd bleef. Niets is absoluut zwart, niets absoluut wit. Of het nou ging over het zionisme, the civil rights movement, feminisme. Mooi en actueel verwoord

in: <https://biografieportaal.nl/signalerings/het-actieve-leven-van-een-filosoof-biografie-van-hannah-arendt/> m

- In **Drie vrouwen** vertelt *Marie-Claire Melzer* de levensverhalen van *Corry Tendeloo*, *Charlotte Polak-Rosenberg*, *Willemijn Posthumus-van der Goot*, een vergeten generatie feministen die rond de jaren dertig van de 20e eeuw vocht voor gelijke rechten, gelijkwaardigheid en verworvenheden als betaald werk. De drie waren een echtscheidingsadvocate met een eigen praktijk, een doktersvrouw die zich inzet voor ongehuwde moeders en een journaliste met een agenda, totaal verschillende vrouwen, maar alle drie overtuigd feministe. Ze voerden slimme campagnes en wonnen geleidelijk aan invloed. Ze wisten zelfs de regering een halt toe te roepen als deze gehuwde vrouwen een arbeidsverbod wilde opleggen. Maar dan breekt de oorlog uit en lijken al hun inspanningen vergeefs te zijn geweest.

Artikel van Christien Brinkgreve in

Trouw: <https://www.trouw.nl/tijdgeest/werkende-vrouwen-golden-als-gevaar-voor-de-samenleving~b1dc351c/>

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- In bibliotheek Neude een paar activiteiten:

*Op 1 juli is er een avond met Tatiana de Rosnay, rond haar nieuwste roman **Sterrenstof** (zie hierboven bij de vertaalde romans). De film waar het in de roman over gaat, *The misfits* zal aansluitend worden vertoond

*Op 3 juli wordt de onlangs in Nederland uitgebrachte film vertoond: . Sinds haar indrukwekkende debuut op 18-jarige leeftijd staat muzikante en activiste Joan Baez al meer dan zestig jaar op de planken. Drie filmmakers, Miri Navasky, Maeve O'Boyle en Karen O'Connor, brengen haar carrière en leven in archiefbeelden samen met de afscheidstournee van de nu 82-jarige zangeres. Joan Baez blikt openhartig terug op haar leven: van haar toewijding aan de burgerrechtenbeweging tot haar nauwe band met Martin Luther King en haar hartverscheurende relatie met Bob Dylan.

Meer info: <https://www.hoogt.nl/films/joan-baez-i-am-a-noise/>

*Op 16 juli is er weer een avond van de *Fellow Feminists* rond een voor mij nog onbekend onderwerp. Meer info: <https://bibliotheekutrecht.op-shop.nl/2286/fellow-feminists/16-07-2024>

- T/m 15 september presenteert Stedelijk Museum Schiedam

een overzichtstentoonstelling van de Deense kunstenares **Else Alfelt** (1910-1974). Binnen de internationale Cobra-beweging verwierf *Else Alfelt* zich een geheel eigen plek door haar fascinatie voor de natuur en de kosmos. In kleurrijke en abstracte landschappen keren voor haar belangrijke motieven zoals de maan, de zon, bergen, rivieren, spiralen en andere natuurlijke elementen, veelvuldig terug. In Denemarken is haar werk bekend en geliefd, In Nederland nog niet. In de tentoonstelling **De eeuwigheid van de maan** zijn ruim vijftig schilderijen en aquarellen te zien uit de periode tussen 1945 en 1970. "De

maan, de zon, de bergen, de rivieren, de ruimte, ze vertegenwoordigen allemaal de eeuwigheid voor mij [...]. - Else Alfelt"

Meer info: <https://stedelijkmuseumschiedam.nl/tentoonstelling/else-alfelt/>

Tijdgenote van *Else Alfelt* was de Nederlandse kunstenares (1908-1966). Begonnen als tekenlerares behoorde ze zo'n 70 jaar geleden tot de top van de Nederlandse na-oorlogse kunstenaars en nam bijv. in 1953 deel aan de Biënnale van São Paulo. Vorig jaar was er rond deze tijd in Schiedam een tentoonstelling naar aanleiding van haar reis van Curaçao, die de juli-nieuwsbrief 2023. Nu is er, met als aanleiding dat haar kleinkinderen haar werk een goed onderkomen willen geven, t/m eind augustus bij kunsthandel Simonis & Buunk een tentoonstelling met ruim 50 van haar werken te zien en te koop. Frieda Hunziker was een vrouw die in een mannenwereld onverstoort haar eigen gang ging. Ze maakte vooral abstracte schilderijen, maar van het woord abstract wilde ze niets weten. Dat was 'te zeer identiek met steriel, dor en levenloos en is te koel berekenend', zo zei ze in een interview. Kunst moest menselijk blijven, gevoelens uitdrukken, vond ze.

Meer

info: <https://www.simonis-buunk.nl/friedahunziker/> en <https://www.simonis-buunk.nl/kunstenaar/frieda-hunziker/kunstwerken-te-koop/2513/>

- Museum de Pont is gewoon een beperkt aantal kunstenaars voor langere tijd te volgen en ervoor te kiezen om hun werk in de diepte te verzamelen, met de ambitie om nieuwe kunstenaars te introduceren. Zo introduceren ze ook de Franse kunstenares **Laure Prouvost**. Van haar is er nog t/m 18 augustus de tentoonstelling te zien **In the mist of it all. Above front tears**. "Haar werk heeft de Pont veranderd in een totaalkunstwerk. In een doolhof van gordijnen ontdek je een video over aanraking, in een nomadentent een film over migratie en in een wolk zien we sporen van vogels. De tentoonstelling raakt aan alle grote thema's van onze tijd. *Laure Prouvost* zal je niet de les lezen, maar laat je zelf ontdekken. Ze geeft je de ruimte om zelf een betekenis te vinden... een tentoonstelling om je aan over te geven." (kunstvensters.com)

Meer info: <https://depont.nl/tentoonstelling/laure-prouvost-24-februari-2024-18-augustus-2024>

- In Tilburg staat ook het textielmuseum. In de damastweverij ervan is een presentatie ingericht met de naam **Drogen met**

design. Het laat onze relatie met huishoudtextiel zien door de jaren heen. Het textiel was vaak eenvoudig van ontwerp en gericht op functionaliteit. Een van de eerste textielontwerpers die daar verandering in bracht is *Kitty van der Mijl* (1908-2004). Na haar Bauhaus-opleiding begon ze een succesvolle handweverij, waar ze unieke ontwerpen voor o.a. gordijnen en meubelstoffen creëerde. Haar creatieve kracht lag in haar diepgaande weefkennis, waarbij ze experimenteerde met materialen en het mengen van kleuren. Hierbij verloor ze functionaliteit nooit uit het oog. *Vera Roggli* is een eigentijdse textielontwerpster uit Antwerpen. Ze wil een textielobject graag volledig begrijpen en ontdekken welke verhalen ze vertellen. In haar 'Thread by Thread'-project gebruikte ze een eenvoudige theedoek als mentor. Door de doek draad voor draad te ontleden, ontdekte ze de complexiteit van geweven structuren. Met deze

inzichten maakte ze 'portretten' op industriële weefgetouwen, waarbij ze haar kennis deelde die ze opdeed tijdens samenwerkingen met wevers, ambachtslieden en andere textielhelden achter de schermen.

Meer info: <https://textielmuseum.nl/tentoonstellingen/drogen-met-design>

- Deze zomer kun je in België twee grootschalige buitententoonstellingen bezoeken: **Triennale Brugge** en **Triennale Beaufort**. Twaalf internationale kunstenaars en architecten gaan tijdens Triennale Brugge op zoek naar de verborgen mogelijkheden van de stad, met als thema *Spaces of Possibility*. Hoe kan een door UNESCO beschermde historische stad zoals Brugge, waar niet-bouwen centraal staat, omgaan met verandering? Ook Beaufort24 kiest voor hedendaagse kunst, maar dan in het decor van de Vlaamse kust. Het uitgangspunt in deze editie is de plek. Nog tot begin november vind je er opvallende kunstwerken, die resoneren met unieke plekken langs de 67 kilometer lange Vlaamse kustlijn.

Meer info: <https://triennalebrugge.be/nl> (t/m 1 september en <https://www.triennalebeaufort.be/nl> (t/m 3 november)

Bibliotheeknieuws:

- In juli zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden. En anders dan anders niet op zaterdag 20 juli, maar op zondag 21 juli.

Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Het verdriet van vrede van Chaja Polak, *Huizen van anderen* van Lore Segal, *Een klein detail* van Adania Shibli, *De aarde beeft* van Nadia Terranova, *De duivel danste op het water* van Aminatta Forna en *Lolly Willowes* van Sylvia Townsend Warner.

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/06/19/het-verdriet-van-de-vrede-door-chaja-polak/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/06/26/biografie-van-de-baarmoeder-door-marlies-bongers-en-corien-van-zweden/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/06/16/dit-soort-kleinigheden-door-claire-keegan/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/06/04/virries-kinderen-door-rob-oudkerk/>

De leenbijdrage voor 2024 is vastgesteld op € 27,50. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Vanaf juli geldt een leenbijdrage van € 16,- voor de rest van het kalenderjaar. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2024'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar. Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies; de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 1 juli 2024